

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

RIVM
Dhr. dr. M. W. J. SPRENGER
DIRECTEUR- GENERAAL

Postbus 1
3720 BA BILTHOVEN
3720 BA1

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.szw.nl

Contactpersoon
mw. drs. E.C. van den Aker
T 070 333 48 78
F 070 333 40 62
EvdAker@minszw.nl

Onze referentie
G&VW/GW/2009/18723

Datum 3 september 2009

Betreft Deskundigenplatform Arbo van KIR-nano; verzoek nano-referentiewaarden

Geachte heer Sprenger,

Met ingang van 1 september 2009 zal bij het RIVM, in het kader van de taken van het Kennis- en Informatiepunt Risico's van Nanotechnologie (KIR-nano), het deskundigenplatform Arbo actief zijn. Dit deskundigenplatform heeft als taken het signaleren van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van werken met synthetische nanodeeltjes, het hierover adviseren aan KIR-nano zodat KIR-nano zijn signalerende taak aan overheid en professionals zo goed mogelijk waar kan maken, en het bijdragen aan afstemming van onderzoeksactiviteiten. Dit deskundigenplatform, waarin wetenschappelijke deskundigen uit vooraanstaande onderzoeksgroepen en uit verschillende disciplines zitting zullen hebben, zal daarmee een belangrijke bron zijn van kennis die gebruikt kan worden voor het beleid op het gebied van werken met nanodeeltjes.

In het kader van de hierboven beschreven algemene taak, verzoek ik KIR-nano, en via KIR-nano het hierboven beschreven deskundigenplatform, zich te buigen over het volgende meer specifieke onderwerp.

De Arbeidsomstandighedenwet en het Arbeidsomstandighedenbesluit gaan ervan uit dat de werkgever moet zorgen voor een werkplek die geen schade aan de gezondheid of de veiligheid van de werknemers op kan leveren. Hiervoor moeten de risico's in kaart worden gebracht en beoordeeld. Bij het werken met gevaarlijke stoffen moeten de risico's worden beoordeeld en getoetst aan de hand van een grenswaarde. Indien er geen wettelijke grenswaarde is vastgesteld, stelt de werkgever deze vast op een zodanig niveau dat geen schade kan ontstaan aan de gezondheid van de werknemer.

Bij het werken met gevaarlijke stoffen in de vorm van nanodeeltjes geldt dit in principe ook. Het is echter, met de kennis die er nu is, nog niet mogelijk om gezondheidskundig onderbouwde grenswaarden voor nanodeeltjes vast te stellen. Recent heeft de SER Commissie Arbeidsomstandigheden geadviseerd¹ over hoe om te gaan met nanodeeltjes op de werkvloer. Zij komt tot de conclusie dat het, gezien de onzekerheden, nodig is de blootstelling aan nanodeeltjes te minimaliseren (= voorkómen of indien dat niet mogelijk is, terugbrengen tot een

---

¹ Veilig omgaan met nanodeeltjes op de werkplek, SER 2009, ISBN 90-6587-984-6

zo laag mogelijk niveau). De SER signaleert echter ook dat een werkgever in de praktijk zal willen toetsen of de blootstelling voldoende is teruggebracht. In die context introduceert de SER het begrip nano-referentiewaarde: een in de praktijk bruikbare waarde die geen wetenschappelijk afgeleide gezondheidskundige waarde is en ook niet als zodanig mag worden gehanteerd. Aan het idee nano-referentiewaarden liggen publicaties van de buitenlandse organisaties NIOSH en BSI ten grondslag.

Datum

Onze referentie
G&VW/GW/2009/18723

Ik verneem graag de mening van de deskundigen over deze materie.

Mijn vraag laat zich in een aantal onderdelen ontleden:

- is het concept nano-referentiewaarden voor werkgevers in de praktijk bruikbaar voor bescherming van de gezondheid van werknemers ?
- zo ja, wat is de mening van de deskundigen over de methode waarmee NIOSH en BSI nano-referentiewaarden hebben afgeleid? Zijn de aannames valide en geeft deze methode de stand van de wetenschap weer op dit terrein? Zo nee, zijn er andere methoden gepubliceerd die hier wel aan voldoen?
- zo ja, dan verzoek ik KIR-nano (in afstemming met het deskundigenplatform) voor de meest toegepaste nanodeeltjes² de nano-referentiewaarden die het toepassen van deze methoden oplevert, te publiceren.

Ik verzoek u deze activiteit met spoed ter hand te nemen en zo mogelijk voor Kerst 2009 over dit onderwerp verslag uit te brengen.

U kunt uw offerte voor deze activiteit richten aan de directeur Gezond en Veilig Werken.

Overigens ben ik ook voornemens een digitale praktische tool te laten ontwikkelen die, uitgaande van de potentiële gevaren van de nanodeeltjes en de mogelijke blootstelling, aangeeft welke maatregelen aangewezen zijn om de risico's te beheersen. De kennis en aannames achter nano-referentiewaarden kunnen een van de bouwstenen zijn voor een dergelijk instrument, evenals de beoordeling die door het deskundigenplatform over dit onderwerp gemaakt gaat worden. Informatie - uitwisseling met de opdrachtnemer van deze digitale tool is dan ook te zijner tijd aangewezen.

Hoogachtend,
de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

J.P.H. Donner

---

² Hierbij kan worden uitgegaan van de door de SER gehanteerde selectie (op basis van OECD resultaten; pagina 38 van het adviesrapport) ; en van de resultaten van het onderzoek van Borm (tabel 3.1 en 3.2 van diens onderzoeksrapport).